

**TYÖELÄMÄ- JA TASA-  
ARVOVALIOKUNNAN LAUSUNTO  
3/2009 vp**

**Valtioneuvoston selonteko: Pitkän aikavälin il-  
masto- ja energiastrategia: Valtioneuvoston se-  
lonteko 6. päivänä marraskuuta 2008**

*Talousvaliokunnalle*

**JOHDANTO**

***Vireilletulo***

Eduskunta on 12 päivänä marraskuuta 2008 lähettäessään valtioneuvoston selonteon Pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategia: Valtioneuvoston selonteko 6. päivänä marraskuuta 2008 (VNS 6/2008 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi talousvaliokuntaan samalla määrännyt, että työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava asiasta lausunto talousvaliokunnalle.

***Asiantuntijat***

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- kansanedustaja, ilmastopoliittinen asiantuntija Oras Tynkkynen
- tasa-arvoneuvonantaja Päivi Kannisto, ulkoasiainministeriö
- neuvotteleva virkamies Riitta Viren, liikenne- ja viestintäministeriö
- teollisuusneuvos Sirkka Vilkamo ja yli-insinööri Timo Ritonummi, työ- ja elinkeinoministeriö

- tutkimusjohtaja Vesa-Matti Lahti, Sitra
- erikoistutkija Hanna Kalenoja, Tampereen teknillinen yliopisto
- professori, osastonjohtaja Peter Lund, Teknillinen korkeakoulu
- tohtori Juha Honkatukia, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus
- asiamies Ilpo Mattila, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- elinkeinoasioiden päällikkö Janne Metsämäki, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- talouspoliittinen asiantuntija Ralf Sund, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- johtava asiantuntija Helena Vänskä, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- ympäristöekonomisti Eini Lemmelä, Suomen Yrittäjät ry
- puheenjohtaja Jari Ihonen, Suomen Tuulivoimayhdistys STY ry.

**VALIOKUNNAN KANNANOTOT**

***Perustelut***

***Yleistä***

Pitkän aikavälin ilmasto- ja energiapoliittisessa strategiassa valtioneuvosto asettaa Suomen tavoitteeksi energian loppukulutuksen kasvun pysäyttämisen ja kääntämisen laskuun. Pitemmän

aikavälin visiona strategiassa esitetään, että vuoteen 2050 mennessä energian loppukulutus vähenee edelleen kolmanneksella vuoden 2020 tasosta ja sähkönkulutus kääntyy laskuun. Suomi sitoutuu lisäksi siihen, että energian loppukulutuksesta tuotetaan uusiutuvalla energialla 38 prosenttia vuonna 2020.

Tavoitteisiin pääseminen edellyttää uusia integroitua energia- ja ilmastopoliittisia toimenpiteitä, joissa painottuvat energiatehokkuus ja energiansäästö sekä uusiutuvien energialähteen tuotannon ja käytön lisääminen.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on tarkastellut lausunnossaan pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastrategiaa ainoastaan oman toimialansa osalta.

### **Työllisyysvaikutusten arviointi**

Strategiassa esitetyillä energian säästöön ja päästöjen vähentämiseen tähtäävillä toimenpidekokonaisuuksilla on merkittäviä vaikutuksia energian tuotantoon ja kulutukseen sekä koko kansantalouteen. Toimenpiteiden välittömät vaikutukset syntyvät niiden kustannuksia ja yleistä hintatasoa nostavasta vaikutuksesta, joka leikkaa ostovoimaa ja heikentää kotimaista kysyntää. Kustannustason nousu laskee reaalipalkkoja, ja työllisyyden arvioidaan heikkenevän, kunnes reaalipalkat ovat sopeutuneet.

Strategiassa todetaan, että ilmasto- ja energiastrategian toimenpiteiden vaikutukset työllisyyteen voivat nettomääräisesti jäädä varsin vähäisiksi, jos työmarkkinat sopeutuvat uusiin olosuhteisiin ja palkat laskevat nopeasti. Jos reaalipalkat laskevat, työllisyys voi palautua tasapainouralleen jo vuoteen 2020 mennessä. Työllisyys palaisi siten perusuran mukaiselle tasolle, mutta reaalipalkat olisivat perusuraa alemmat, mikä näkyisi erityisesti kotitalouksien kulutuksen laskuna. Jos kuitenkin palkkojen sopeutuminen on hidasta ja rakennetyöttömyys lisääntyy, on tilanne niin työllisyyden kuin muunkin kansantalouden kehityksen kannalta strategian mukaan huomattavasti heikompi. Työmarkkinoiden joustolla ja toimivuudella on siten suuri vaikutus työllisyyteen ja koko kansantalouteen.

Työllisyyteen vaikuttavien toimenpiteiden ja ohjauskeinojen vaikutuksia ja työmarkkinoiden sopeutumista arvioidaan strategiassa pääasiassa kansantalouden tasolla. Työllisyyden kehittymisen ennakointi perustuu miltei yksinomaan työmarkkinoiden joustoon ja toimivuuteen sekä reaalipalkkojen kehitykseen. Yksittäisten toimenpiteiden tai ohjauskeinojen vaikutusta työllisyyteen ja työmarkkinoihin ei strategiassa arvioida. Tarkemman työmarkkinakuvauksen osalta strategiassa viitataan Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen (VATT) raporttiin 139/2008.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta katsoo strategian vaikutusten arvioinnin jäävän työllisyysvaikutusten osalta varsin yleiselle tasolle ja korostaa, että toimenpiteiden työllisyysvaikutusten monipuoliseen ja yksityiskohtaiseen selvittämiseen olisi strategiaa laadittaessa tullut kiinnittää enemmän huomiota. Ilmastonmuutoksen torjuminen aiheuttaa työpaikkojen menetyksiä lähes kaikilla toimialoilla, mutta luo toisaalta uusia mahdollisuuksia erityisesti uuden energiateknologian ja siihen liittyvien palveluiden tuotannossa. Valiokunta pitää tärkeänä, että työmarkkinoiden joustavuutta ja toimivuutta kehitetään ja työntekijöiden siirtymistä uusille toimialoille ja uusiin työpaikkoihin tuetaan.

On tärkeää ennaltaehkäistä työelämän kohtaanto-ongelmaa räätälöimällä ajoissa koulutuspolitiikkaa ja edistämällä nopeaa muuntokoulutusta. Se on tärkeää aikuiskoulutuksessa ja ammatillisissa oppilaitoksissa.

### **Uusiutuva energia, energiatehokkuus ja energia-alan työllisyys**

Ilmasto- ja energiapoliittisessa strategiassa esitetyt toimenpiteet vaikuttavat alentavasti työllisyyteen lähes kaikilla toimialoilla. Uusiutuvan energian käyttö ja energiatehokkuustoimenpiteet luovat kuitenkin myös uusia työpaikkoja. Uusiutuvan energian tuotanto on pääosin hajautettua energiantuotantoa, joka hyödyntää paikallisia energialähteitä. Hajautettuun energiantuotantoon liittyvissä rakennushankkeissa työvoima ja pääosa teknologiasta ovat kotimaisia,

mikä lisää työllistävää vaikutusta ja tasoittaa alueellisia eroja.

Uusia työpaikkoja syntyy erityisesti puun, biomassan ja biokaasujen hyödyntämisessä sekä tuulivoiman rakentamisessa ja käyttöönnotossa. Tuulivoimalan koko tuotantoketju materiaaleista ja komponenteista rakentamiseen ja käyttöön työllistää tällä hetkellä noin 10 htv/MW. Suomeen rakennettujen tuulivoimaloiden kotimaisuusaste on parhaimmillaan ollut 80 prosentin luokkaa, ja kasvavat kotimarkkinat mahdollistavat sen, että projektien keskimääräinen kotimaisuusaste paranee entisestään. Toimivat kotimarkkinat parantavat suomalaisen tuulivoimateollisuuden menestymismahdollisuuksia myös kansainvälisessä kilpailussa. Globaalien markkinoiden kautta tästä syntyvä välillinen hyöty voi olla moninkertainen suoraan työllisyysvaikutukseen verrattuna. Saadun selvityksen mukaan vuoden 2020 loppuun mennessä tuulivoimateollisuuteen on mahdollista syntyä uusia työpaikkoja 18 000 htv. Tuulivoimaloiden rakentamista ja kehittämistä hidastaa tällä hetkellä ympäristövaikutusten arvioinnin ja ympäristölupamenettelyn hitaus ja niissä olevat alueelliset erot. Valiokunta pitää tärkeänä, että ympäristöministeriössä valmistellaan kaavoitusmenettelyä ja lupamenettelyä varten mahdollisimman nopeasti valtakunnallinen ohjeistus.

Uusiutuviin energialähteisiin perustuva energiatuotannon rakentaminen edellyttää ohjauskeinojen tehostamista ja taloudellista tukea. Strategiassa esitetään, että Suomessa otetaan käyttöön kustannustehokas ja markkinaehtoinen syöttötariffijärjestelmä uusiutuvien energialähteiden käytön edistämiseksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että tariffit suunnitellaan ja mitoiteetaan niin, että ne johtavat uusiutuvan sähkön tuotannon riittävän nopeaan lisäykseen. Julkisen vallan tukitoimia tulee linjauksen mukaan kohdentaa myös uusiutuvan energian käytön lisäämiseen lämmöntuotannossa esimerkiksi nopeuttamalla investointeja bioperäisen kiinteän jätteen ja biokaasujen hyödyntämiseen ja käyttöteknologian parantamiseen.

Strategian mukaan Suomessa tarvitaan sähköenergian riittävyyden takaamiseksi jo nykyisen

hallituskauden aikana ydinenergian mukainen periaatepäätos ydinvoiman lisärakentamisesta, jolloin päästöjä aiheuttavaa lauhdutusvoimakapasiteettia korvattaisiin päästöttömällä kapasiteetilla ja samalla kohennettaisiin sähkön hankinnan omavaraisuutta. Strategian linjaus mahdollistaa eduskunnan niin päättäessä ydinvoiman lisärakentamisen sähköenergian tuottamiseksi. Valiokunta korostaa, että sekä mahdollisessa ydinvoiman rakentamisessa että muun energihuollon lisärakentamisessa kotimaisuusasteen tulee olla mahdollisimman korkea.

Rakennuksiin ja rakentamiseen kohdistuvia energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä pyritään strategian mukaan edistämään säädös-, taloudellisella ja informaatio-ohjauksella, joka kohdistuu sekä uudisrakentamiseen että olemassa olevaan rakennuskantaan. Valiokunta pitää linjausta tärkeänä ja tarpeellisena. Energiatehokkuutta lisäävän korjausrakentamisen työllistämispotentiaali on erittäin merkittävä. Esimerkiksi Saksassa vuosina 2002–2004 vanhoihin rakennuksiin (noin 250 000 huoneistoa) tehty energiatehokkuutta parantavat muutokset loivat 25 000 uutta työpaikkaa.

Merkittävä työllistäjä on myös energiatehokkuuteen ja energian säästöön keskittyvä liiketoiminta, jolla on edellytyksiä kehittyä vielä nykyistä vahvemmaksi työllistäjäksi. Esimerkiksi energiatehokkaan teknologian tuotanto ja energiansäästöä edistävät palvelut sekä hajautettu energian tuotanto työllistävät jatkuvasti lisää ihmisiä. Kuluttajia pitää tukea ja kannustaa elämänmuutoksiin ja energiatehokkaiden ratkaisujen käyttäjiksi ja tilaajiksi. Olisi löydettävä palveluita ja palveluntarjoajia, yrittäjiä, joilta kansalainen voisi tilata ja ostaa energiatehokkuuspalveluita ja toimenpiteiden suunnittelua ja toteutusta. Tällaisen energiapalveluliiketoiminnan kehittäminen ja tukeminen on valiokunnan käsityksen mukaan erittäin tärkeää paitsi elämäntapamuutoksen aikaansaamiseksi myös työllistämisenäkökulmasta.

Ilmasto- ja energia-asioissa tarvitaan koulutusta, viestintää ja neuvontaa kaikilla koulutustasoilla. Strategiassa esitetään, että valtakunnallisen pysyvän ilmasto- ja energianeuvonnan ja

-koulutuksen järjestämiseksi ja kehittämiseksi varataan riittävät resurssit. Valiokunta korostaa, että palvelun järjestämisessä tulee voida käyttää useita eri tapoja, joissa neuvonnan järjestäjänä voi olla joko täysin yksityinen tai julkinen palveluntuottaja. Neuvontapalvelujen tuottamisella voidaan sekä tehostaa yrittäjyyttä että parantaa työllisyyttä.

Työllistämispotentiaalia on myös energian säästöön ja energiatehokkuuteen keskittyvässä tutkimus- ja kehittämistoiminnassa sekä siihen liittyvässä yritystoiminnassa. Valiokunta katsoo, että Suomen tulisi hyödyntää erityisesti korkeaa teknistä osaamistaan ja luoda kansainvälinen menestystarina korkeasta ilmastomuutoksen torjuntaan erikoistuneesta teknologisesta osaamisesta. Erityisesti tulisi hyödyntää suomalaista osaamista biomassan kustannustehokkaasta käyttämisestä yhdistetyssä sähkön ja lämmön tuotannossa.

Suomella on valiokunnan saaman selvityksen mukaan uusiutuvien energialähteiden ja energian käytön tehostamisen osalta laajempia hyödyntämismahdollisuuksia kuin mitä strategiassa tuodaan esille. Uusiutuvan energian käyttöönotto ja energiatehokkuuden kehittäminen sisältävät merkittäviä kansainvälisesti kasvavia ja kehittyviä aloja. Saadun selvityksen mukaan ILO:n sekä kansainvälisten työnantaja- ja palkansaajajärjestöjen raportin mukaan Saksassa on jo 230 000 työpaikkaa aurinko-, biomassaa- ja tuulienergiateollisuudessa. Espanjan vastaava luku on 46 000 työpaikkaa, ja Tanskan tuulivoimateollisuudessa työskentelee jo 21 000 ihmistä. Presidentti Obama pyrkii luomaan 3 miljoonaa uutta työpaikkaa ns. vihreään talouteen. YK ennustaa 25 miljoonaa uutta työpaikkaa puhtaan energian vuoteen 2030 mennessä. Kun Suomella on runsaasti uuden energiateknologian osaamista, voisivat työllistämismahdollisuudet tällä sektorilla olla huomattavat. Valiokunta katsoo, että strategian vaikutuksia energiateknologian vientimahdollisuuksiin ei selvityksissä ole otettu riittävästi huomioon, vaan työllisyysvaikutusten kannalta kansainvälisesti merkittävät strategiset mahdollisuudet jäävät kotimaisen energia- ja ilmastoajattelun varjoon.

Ilmasto- ja energiakysymysten ratkaisemisessa on kysymys merkittävästä globaalista muutoksesta energia-ajattelussa, ja energiakysymysten ratkaiseminen edellyttää suurta teknologista muutosta. Uudessa energia-ajattelussa korostetaan kotimaan markkinoiden kehittämistä ja toimivuutta. Puhtaan energian kehittäminen ja menestystarinoiden syntyminen edellyttävät uusia rahoitusmalleja ja suuremman riskinottokyvyn hyväksymistä erityisesti innovaatioiden synnyttämiseksi ja käyttöönottamiseksi. Suuri heikkous suomalaisessa järjestelmässä on se, että osaaminen ja teknologia keskittyvät suurten, suhteellisen suljettujen yritysten sisälle. Pk-sektorilla hyvien ideoiden kehittäminen ja kaupallistaminen kaatuu usein rahoitusongelmiin. Vain todella kypsiä hankkeita tuetaan. Innovaatioiden rahoitusjärjestelmiä tulee kehittää siten, että vapaata tutkimusta ja tuotekehitystä sekä riskirahoitusta lisätään pk-sektorilla. Suomi hyötyisi paljon Piilaakson kaltaisesta ekosysteemistä, joka tukee aloittavia yrityksiä ja rohkeata kokeilua ja jossa olennaista rahoituksen lisäksi on yrittäjän valmius ideoiden jakamiseen ja yhteistyöhön muiden yritysten kanssa.

Valiokunta pitää tärkeänä sitä, että valtioneuvosto nostaa tärkeimmäksi ohjaukskeinoksi tutkimuksen, teknologian ja innovaatioiden kehittämisen, ja katsoo, että tutkimuksen ja kehittämisen rahoituksen tasossa tulee huomioida uuden energiateknologian kehittämisen merkitys koko kansantaloudelle ja Suomen kansainväliselle kilpailukyvyille. Teknologiaan panostaminen ja paikallinen energiatalous yhdessä luovat mahdollisuuksia kasvavilla globaaleilla vientimarkkinoilla. Valiokunta pitää uuteen teknologiaan panostamista erittäin hyvänä linjauksena ja katsoo teknologian kehittämisen ja käyttöönoton olevan avainasemassa Suomen kilpailukyvyn ja työllisyyden kannalta.

### **Työmatkaliikenne**

Valiokunta pitää tärkeänä, että erityisesti suurimpien kaupunkien alueella joukkoliikenteestä kehitetään houkutteleva vaihtoehto työmatkaliikenteeseen. Matkustajan päivittäisissä liikenne-

muotojen valinnoissa liikenteen sujuvuudella, liikennevälineiden ja asemien turvallisuudella ja mukavuudella sekä matkan hinnalla on suuri merkitys. Joukkoliikenteen houkuttelevuutta voidaan lisätä myös joustavalla lippujen hinnoittelulla ja yhtenäisellä lippukäytännöllä myös muiden kuin päivittäisliikkujien parissa. Erityisen tärkeää on tarjota lippu- ja vaihtomahdollisuuksia niille eri liikennevälineiden käyttäjille, jotka eivät voi liikennetarpeensa vuoksi kokonaan luopua henkilöauton käytöstä.

Joukkoliikenteen käytön houkuttelevuutta voidaan lisätä myös työsuhdematkalippua kehittämällä. Työsuhdematkalipun kehittämällä voidaan valiokunnan käsityksen mukaan melko nopeassa tahdissa vaikuttaa suureen määrään päivittäisiä työmatkaliikkujia. Työsuhdematkalipusta tulee tehdä nykyistä houkuttelevampi työntekijälle ja työnantajalle.

Joukkoliikenteen lisäksi jalankulkua ja pyörän käyttöä työmatkoihin tulee lisätä. Valiokunta katsoo, että kevyen liikenteen käyttöä voidaan lisätä monilla helposti toteutettavilla keinoilla. Työpaikoilla pyörille tulisi olla valvotut säilytystilat ja henkilöstölle asianmukaiset tilat vaatteidenvaihtoon ja peseytymiseen. Erityisen tärkeänä kevyen liikenteen kehittämisessä valiokunta pitää kävely- ja pyöräilyreittien lisärakentamista ja niiden turvallisuuden parantamista.

Valiokunta pitää tärkeänä, että myös haja-asutusalueiden väestön mahdollisuudet käyttää joukkoliikennettä turvataan esimerkiksi kutsujoukkoliikennettä kehittämällä. Hajanainen yhdyskuntarakenne, työpaikkojen ja palveluiden ja muun elinkeinoelämän sijoittuminen etäälle asuinpaikasta aiheuttavat väistämättä tarvetta arki-liikkumiseen ja tavaroiden kuljettamiseen. Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen ja siihen liittyvä toimiva joukkoliikenne voivat vaikuttaa merkittävästi ihmisten liikkumistarpeeseen, mutta nämä vaikutukset saadaan aikaan vasta pitkällä aikavälillä.

Ilmasto- ja energiastrategiassa ehdotetaan eheiden ja toimivien kunta- ja seutukeskusten sekä niiden palvelujen kehittämistä, mikä vähentäisi tarvetta asioida pidempien etäisyyksien päässä olevissa suuremmissa keskuksissa. Va-

liokunta pitää tätä hyvänä toimenpiteenä työmatkojen lyhentymisen sekä paikallisen yritystoiminnan ja työllisyyden tukemisen kannalta.

### **Työympäristön kehittäminen**

Työympäristön kehittämällä ja työn organisoimalla voidaan vaikuttaa merkittävästi ihmisten elämäntapamuutokseen ja liikkumistarpeeseen. Työtä voidaan kehittyneen tietotekniikan ansiosta tehdä entistä enemmän myös kotona tai vapaa-ajan asunnolla ja vähentää siten päivittäistä liikkumistarvetta. Valiokunta pitää tärkeänä, että etätöiden tekemisen mahdollisuuksia tehostetaan luomalla etätöitä koskevat selkeät ohjeet ja mahdollistamalla etätöitä kaikissa siihen soveltuviin tehtäviin. Työmatkoja voidaan vähentää myös lisäämällä entistä enemmän tietotekniikan luomien mahdollisuuksien hyväksikäyttöä muun muassa sähköisiin neuvotteluihin ja kokouksiin.

Valiokunta korostaa, että energiankäyttöön ja energiatehokkuuteen liittyviä toimenpiteitä tulisi käsitellä myös työpaikoilla esimerkiksi laatimalla yhteistyössä henkilöstön ja johdon kanssa työpaikan energiansäästötavoitteet ja energiankäytön tehostamissuunnitelma. Valiokunta pitää tärkeänä, että työpaikkojen energiansäästötoimintaa varten valmistellaan suositukset ja ohjeet.

### **Ilmastonsuojelu ja sukupuoli**

Ilmasto- ja energiastrategian linjauksissa ja tavoitteissa ei arvioida sukupuolivaikutuksia. Strategiassa painotetaan teknisiä ja tieteellisiä ratkaisuja ja teknisten innovaatioiden kehittämistä. Ilmastotoimien tehokkuus koostuu kuitenkin valiokunnan käsityksen mukaan myös monista ihmisten arkipäivään liittyvistä ruokaan, asumiseen ja liikkumiseen liittyvistä valinnoista, joista päättävät suurimmaksi osaksi naiset. Energiansäästötoimenpiteet kohdistuvat käytännössä joko suoraan tai välillisesti kotitalouksiin. Energian hinnan noususta johtuva elinkustannusten nousu jakautuu kuitenkin saadun selvityksen mukaan erilaisiin kotitalouksiin ja perheisiin hyvin eri tavalla, mikä aiheuttaa on-

gelmia tulonjaon ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kannalta. Valiokunta korostaa, että strategian vaikuttavuuden onnistuminen edellyttää tasa-arvokysymysten huomiointia kaikilla elämän osa-alueilla. Myös lasten ja nuorten asema tulisi strategian tavoitteissa ja linjauksissa huomioida.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset kohdistuvat voimakkaimmin maailman köyhimpiin alueisiin ja väestöön. Maailman köyhistä naisia on 70 prosenttia. Naiset kohtaavat usein ilmastonmuutoksen aiheuttamat ongelmat, kuten kuivuuden, tulvan ja nälän päivittäisessä elämässä. Naisilla on myös mahdollisuus vaikuttaa ilmastonmuutokseen. Erityisesti kehitysmaissa ruuan tuotanto, veden hankinta, kotitalousenergia ja luonnonvarojen käyttö ovat suurelta osin naisten vastuulla. Osallistumalla kestävän maatalouden, vesihuollon, uusiutuvan energian kehittämiseen, taimitarhojen ylläpitämiseen ja puunistutukseen naiset voivat torjua ilmastonmuutosta ja tukea köyhyyden vähentämistä ja työpaikkojen syntyä. Tämä naisten osuus jää usein huomaamatta ja hyödyntämättä kansainvälisessä ilmastopoliittisessa tarkastelussa.

Ilmastonmuutoksen vastainen toiminta ja ilmastonmuutoksen vaikutuksiin sopeutumisen tukeminen on itsessään tärkeää tasa-arvotyötä. Jos ilmastonmuutoksen torjunnassa onnistutaan, pystytään parantamaan myös kehitysmaiden köyhien naisten asemaa. Valiokunta korostaa, että Suomella on mahdollisuus toimia edelläkävijänä tasa-arvo- ja ilmastonmuutoskysy-

myksissä. Suomi voi halutessaan toimia tämän alan huippuosaajana, sillä Suomella on siihen mahdollisuuksia ja kapasiteettia.

Kansainvälisten ilmastoneuvottelujen valtuuskunnissa naisten osuus on ollut noin neljännes. Naisten aseman vahvistaminen, kestävä maatalous, vesitalous, energia ja metsitys ovat Suomen kehitysyhteistyön painopistealueita, joiden tukemista Suomi ajaa sekä kahdenvälisessä että monenkeskisessä yhteistyössä kansainvälisissä järjestöissä ja EU:ssa. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää tärkeänä, että Suomi pyrkii vaikuttamaan naisten osuuden lisäämiseen myös kansainvälisessä ja kansallisessa ilmastonsuojelutyössä.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että Suomen energia- ja ilmastotavoitteiden valmistelu on tapahtunut työryhmissä, joissa on vain vähän naisia. Ilmasto- ja energiapolitiikan yhdysverkon kaikki jäsenet ja puheenjohtaja ovat miehiä, yhdysverkon asiantuntijoissa sen sijaan naisia ja miehiä on yhtä monta. Valiokunta pitää tärkeänä sitä, että valtionhallinnossa työryhmissä on molempien sukupuolten tasapuolinen edustus.

### **Lausunto**

Lausuntonaan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta esittää,

*että talousvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.*

Helsingissä 18 päivänä maaliskuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

|      |                         |                          |
|------|-------------------------|--------------------------|
| pj.  | Arto Satonen /kok       | Esa Lahtela /sd          |
| vpj. | Jukka Gustafsson /sd    | Jari Larikka /kok        |
| jäs. | Susanna Haapoja /kesk   | Markus Mustajärvi /vas   |
|      | Anna-Maja Henriksson /r | Sanna Perkiö /kok        |
|      | Arja Karhuvaara /kok    | Paula Sihto /kesk        |
|      | Johanna Karimäki /vihr  | Tarja Tallqvist /kd      |
|      | Merja Kuusisto /sd      | Jyrki Yrttiaho /vas      |
|      | Merja Kyllönen /vas     | vjäs. Juha Rehula /kesk. |

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

neuvotteleva virkamies Marjaana  
Kinnunen.